

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Crisis Theologica

Cárdenas, Juan de

Sevilla, 1687

Cap. I. An Romanus Pontifex loquens ex Cathedra possit errare in materia
moru[m]?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75689](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75689)

DISERTATIO PRIMA

PROÆMIALIS.

Quomodo debeant Catholici revereri, & propugnare hoc decretum Innocentij XI. Vbi de qualitatibus huius decreti.

CAPUT I.

An Romanus Pontifex loquens ex Cathedra possit errare in materia morum?

1. **L**Atissime egi de hac materia in 1. part. Crif. Theol. disp. 9. præcipue cap. 6. & cap. 20. contra eam opinionationem Carumuelis, quod *Non datur in mundo visibili autoritas damnandi opiniones probabiles.* Sed cum ea tractatio maxime necessaria sit ad intelligendam autoritatem huius decreti, durum videbitur lectori, quod illum mittam ad quærendum eam primam partem meæ Crifis præfatæ. Ideo ergo quamvis nimis importunus videar, scribendo eadem semel & iterum; placuit tamen consulere potius utilitati Lectoris, quam metuere meæ existimationi. Quare in præfenti disertatione multa repetam ex ea disp. 9. quibus multa etiam superaddam ad complementum materiæ.

ARTICULUS I.

Quid censeant Theologi de hac quæstione?

SUMMARIUM.

Quod Pontifex erret in materia morum, repugnat sanctitati Ecclesiæ. Ex

Suario, Bellarmino, Cano, & pluribus alijs. n. 2. & seqq.

Si Pontifex erraret in materia morum, erraret etiam circa Fidem. Ex eisdem authoribus. n. 4. & seqq.

Quare Pontifex non possit errare in approbatione Religionum? Ex S. Thom. n. 16.

Quomodo Authores distinguant materiam morum à materia Fidei? n. 17.

An doctrina tradita non solum intelligatur, quando præcipit, sed etiam quando approbat, vel reprobatur? n. 18.

2. **L**N loco citato scripsi hæc, quæ reproduco, aliquibus superadditis Certissimum est inter Catholicos Doctores, Romanum Pontificem loquentem ex Cathedra errare non posse in materia morum. Ita P. Suarez disp. 5. de Fide, sect. 8. num. 7. Attentione digna sunt eius verba: *Approbare autem turpia pro honestis, & e converso, damnare honesta tamquam iniqua, repugnat virtuti, & sanctitati Ecclesiæ; & ideo in his etiam non potest errare Pontifex.* Pro quo citat alios Doctores. Idem docet tom. 3. de Religion. lib. 2. cap. 17. num. 19.

Suar.

3. Ex quibus verbis hæc resultat demonstratio. Certissimum est ex Fide, Ecclesiam esse sanctam: sed approbare turpia pro honestis, & damnare honesta tamquam iniqua, repugnat

nat sanctitati Ecclesie : ergo repugnat principio certissimo. Sed quod repugnat principio certissimo, est certissime falsum, ergo certissime falsum est, quod Ecclesia possit approbare turpia pro honestis, & damnare honesta tamquam iniqua. Sed quod Romanus Pontifex docet Ecclesiam, Ecclesia approbat (hoc enim nomine intelligimus Ecclesiam cum suo capite) & quod Pontifex docet damnandum, Ecclesia damnat : ergo si Romanus Pontifex posset approbare turpia pro honestis, & damnare honesta tamquam iniqua, illa approbaret, & hæc damneret Ecclesia.

4. Idem tamquam certissimum tenet Card. Bellarminus lib. 4. de Romano Pontifice, cap. 1. ubi pollicetur, se demonstraturum, iudicium Romani Pontificis esse infallibile in materia Fidei, & morum. Et circa materiam morum id præstat cap. 5. in cuius fine hæc habet verba. *Quod autem non possit Pontifex errare in moribus per se bonis, vel malis, probatur. Nam tunc Ecclesia non posset vere dici sancta: ut in symbolo Apostolorum vocatur. Nam sancta dicitur potissimum ob sanctam professionem, ut alibi ostendimus; quia nimirum legem, & professionem sanctam proficitur, quæ nihil docet falsum, nihil præcipit malum. Secundo, quia tunc necessario erraret circa Fidem. Nam Fides Catholica docet, omnem virtutem esse bonam, omne vitium esse malum: si autem Papa erraret præcipiendo vitia, vel prohibendo virtutes, teneretur Ecclesia credere, vitia esse bona, & virtutes malas.*

5. Idem docet Canus lib. 5. de locis cap. 5. conclus. 2. §. Deinde. Vbi ita ait: *Si enim Ecclesia, vel expresso iudicio, vel lege lata turpia probaret, aut reproberet honesta, hic iam nimirum error non solum Fidelibus pestem, ac perniciem afferret, sed Fidei etiam*

quodammodo adversaretur, quæ omnem virtutem probat, universa vitia condemnat. Vbi notanda sunt ea verba; vel expresso iudicio, vel lege lata: utroque enim modo repugnare sanctitati Ecclesie, & veritati Fidei, affirmat Canus. Et mox: Ita si errat illa, Christus nobis erroris aut hor est. Quod qui videat, non modo indocte, sed etiã impie faciat, si Ecclesiam in morum doctrina errare contendat.

6. Et licet Canus videatur prius limitasse conclusionem, dicendo, Ecclesiam non posse errare in materia morum, qui necessarij sunt ad salutem, quasi sint alij mores non necessarij ad salutem, in quibus possit errare; cæterum in duabus periodis proxime relatis fati declaravit, honestatem cuiuslibet moris ut profectio, ne dignam, & turpitudinem cuiuslibet moris ut fugiendam, esse mores necessarios ad salutem, in quorum approbatione errare Ecclesia non possit. Nam doctrina de honestate, vel turpitudine cuiuslibet actionis moralis est necessaria ad salutem; pendet enim salus animarum ex eo, quod dignoscatur, quidquid turpe, & quidquid honestum occurrerit.

7. Idem tradit sylvester verb. Fides, num. 2. ubi sic ait: *Ad Fidem pertinet inherere determinationi Pontificis Summi in his, quæ sunt Fidei, imo etiam in his, quæ spectant ad bonos mores, quia in huiusmodi etiam Ecclesia errare non potest, & consequenter nec Caput eius, in quantum Caput, sive in quantum Pontifex.*

8. P. Castro Palao tom. 1. tract. 4. disp. 1. punct. 3. num. 4. docet esse de Fide, non posse Romanum Pontificem errare statuendo aliquid à tota Ecclesia observandum, quod legi divinæ, vel naturali contrarium sit. Et tenet etiam, id esse de Fide, loquendo de lege, seu constitutione lata pro vna Provincia, cum Mag. Bafiez 2. 2. quæst.

C. Palao

quæst. 1. art. 10. dub. 6. conclus. 1. in breviori Commentario.

9. Cuius Magistri verba hæc sunt. *Summus Pontifex, aut Ecclesia in ferendis legibus ad totius Ecclesie necessarios mores spectantibus non potest errare. Probatur conclusio. Nam Christus D. Mathæi 16. & 18. & Ioannis 20. promisit, & tradidit claves Regni calorum Petro, & successoribus, ut fidelibus aperirent caelestem ianuam: sed regnum calorum clauditur non solum ignorantia Fidei, sed etiam rerum agendarum: ergo in Ecclesia clavis potestatis est ad firmiter statuendum de moribus observandis à Fidelibus. Vide infra num. 16.*

10. P. Granada 2. 2. controu. 1. tract. 7. disp. 2. sect. 2. num. 11. sic ait: *Quod attinet ad morum doctrinam, non minus certum est, non posse definiri à Pontifice esse bonum id, quod peccatum est, quam est certum, non posse errare in doctrina Fidei.*

11. P. Valencia 2. 2. disp. 1. quæst. 1. punct. 7. quæst. 6. §. 40. id ipsum late probat; & id intelligere, non solum errare non posse Pontificem in rebus Fidei, sed neque quoad mores, constat ex §. 41. vers. *Respondeo si Pontificis. illis verbis. Ita absque ulla restrictione dicendum est, quidquid Pontifex in rebus controversis ad pietatem spectantibus determinat, infallibiliter illum determinare, quando, ut expositum est, uniuersam Ecclesiam obligat.* Et versu. *Ad aliud. eamdem infallibilitatem attribuit Pontifici, quando approbat aliquod vitæ Religiosæ institutum; id enim spectat ad mores.*

12. P. Petrus Hurt. 2. 2. tom. 2. disp. 163. §. 139. sic ait. *Recognosce... præsertim Cardin. Bellarminum tom. 1. lib. 4. de Romano Pontif. cap. 5. asserentem, Pontificem errare non posse approbando malum pro bono. Contra quam doctrinam solum scripsere heretici non nulli; quos refert, & refellit P. Gretser.*

rus tom. 1. in defensione eius capitis. Et quidem si Pontifex posset ea in parte errare, etiam posset in doctrina existimare licere, quod non licet; & eius occasione Fideles etiam errarent.

12. Lugo Card. disp. 20. de Fide sect. 3. num. 109. sic ait: *Hinc enim colligunt Theologi, summum Pontificem non posse errare in decretis morum, quæ pro Ecclesia uniuersali proponit: quia, ut notauit Bellarminus lib. 4. de Rom. Pontif. cap. 5. si Pontifex loco virtutis præciperet vitium, Fideles, qui obedire tenentur Pontifici, deberent credere, vitium esse bonum, ut illud honeste amplecterentur, in quo iudicio deciperentur, & errarent omnes.*

13. Petrus de Aragon 2. 2. quæst. 1. art. 10. tract. de Summo Pontifice dub. 2. §. *Ais tamen. sic ait: Papa cum definit doctrinam Fidei, & morum, eamque proponit toti Ecclesie credendam, nullo modo potest errare.* Et pro ea citat S. Thomam in eadem quæst. 1. art. 10. & in tract. contra errores Græcorum cap. 67. Caietanum tract. de primatu Ecclesie Romanæ cap. 13. & de autoritate Papæ & Concilij cap. 9. Turrecrematam lib. 2. Summæ Ecclesie cap. 109. Albertum Pighium lib. 4. de Ecclesiastica Hierarchia cap. 2. Driedonem lib. 4. de Ecclesiasticis dogmatibus cap. 3. Victoriam in relect. de potestate Ecclesiæ & Roffensem art. 28. contra Lutherum.

15. Idem late docet Diana part. 1. tract. 2. de infallibilitate decretorum Pontificis, in appendice resol. 13. & apud ipsum Malderus 2. 2. quæst. 1. dub. 6. Turrianus disp. 16. dub. 2. Sylvius lib. 4. de controu. quæst. 2. art. 13. & alij. Tenet etiam P. Conink de Fide disput. 12. dub. 5. conclus. 5. & P. Gretserus ubi supra: idem docet P. Arriaga tom. 5. disp. 9. num. 26. & P. Franciscus Amicus tom. 4. disp. 7. de Fide sect. 2. n. 56.

16. Ob hanc rationem certum

B

omnino

omnino esse, quod Romanus Pontifex... Pontificem errare non posse in materia Fidei...

Notabis secundum predictos Auctores non solum pro certo affirmari, non posse errare Pontificem Romanum in his, quae praecipue...

ARTICULVS II

Sanctos Patres in eadem stare sententia.

Idem late hoc dicitur... Pontificem errare non posse in materia Fidei, commune est Sanctis Patribus...

Non oportet de hac Romana Pontificem in materia Fidei... Pontificem in materia Fidei non posse errare...

Innocent. I.

alio loco

1. 1. 1.

Vertical marginal notes on the left side of the page, including references to 'S. Bernardus' and other sources.

Quartum, quod hoc genus consulendi Romanum Pontificem in his, sit iuxta *antiquae traditionis exempla*, & iuxta *Ecclesiasticam disciplinam*. Quintum, quod hoc genus consulendi Pontificem *firmat nostrae Religionis vigorem*: quæ verba magnam important securitatem certitudinis. Sextum, id genus consulendi Pontificem esse debitum Sedi Apostolicæ: quod non aliter potest esse debitum, nisi propter assistentiam Spiritus Sancti à Christo Domino promissam. Et tandem nota in hac epistola Innocentij I. multa alia contineri, quæ hoc ipsum maxime confirmant.

22. Idem Innocentius I. ad Patres Concilij Milevitani epist. 93. inter epistola S. Augustini, ait: *Per omnes provincias de Apostolico fonte petentibus responsa semper emanant, præsertim quoties ratio Fidei ventilatur*. Vbi ea dictio *Præsertim* clare significat, non solum quo ad articulos Fidei, sed etiam quo ad alia spiritualia negotia, iudicio Romanæ Cathedræ standum esse. Et quæ alia sunt spiritualia negotia ultra Fidem, nisi quæ ad mores pertinent?

Gregor. 23. S. Gregorius Magnus lib. 4. epist. 52. sic loquitur. *Si quam vero contentionem (quod longe faciat Divina potentia) de Fidei causa evenire contigerit, aut negotium emerferit, cuius vehemens sit fortasse dubietas, & pro sui magnitudine, iudicio Sedis Apostolicæ indigeat; examinata diligentius veritate, relatione sua ad nostram studeat perducere notionem, quatenus à nobis valeat congrua SINE DVBIO sententia terminari*. Vbi notandum est, loqui Gregorium, & de rebus Fidei, & de alijs negotijs magnis, scilicet spiritualibus: quæ autem alia sunt negotia distincta ab articulis Fidei, nisi quæ pertinent ad normam recte vivendi? Et nota id verbum *Sine dubio*, quod certitudinem importat.

24. Innocentius III. in cap. *Maiores*. De Baptismo sic ait: *Maiores Ecclesie causas, præsertim articulos Fidei contingentes, ad Petri Sedem referendas intelligit, qui eum, quærenti Domino, quem discipuli dicerent ipsum esse, respondisse notabit: Tu es Christus Filius Dei vivi, &c.* Vbi idem notandum est, quod in Innocentio I. circa eam dictionem *Præsertim*.

25. S. Bernardus epist. 190. ad Innocentium sic ait: *Oportet ad vestrum referri Apostolatam pericula quæque, & scandala Regni Dei, ea præsertim quæ de Fide contingunt*. Vbi ea dictio *Præsertim*, ut supra notavi, satis clare significat, non solum determinanda esse à Pontifice *ea, quæ de Fide contingunt*, sed reliqua scandala, scilicet ad mores spectantia.

ARTICVLVS III.

Hanc fuisse perpetuam Ecclesie consuetudinem, & traditionem.

SUMMARIVM.

Perpetua consuetudo Fidelium consulendi Romanum Pontificem circa Fidem, & mores, exemplis Sanctorum Patrum confirmatur. n. 26.

Ex Patribus Concilij Carthaginensis, Nicæni, & Chalcedonensis id confirmatur. n. 27.

S. Hieronymus consulit Damasum, an debeat concedere in Trinitate unam, vel potius tres hypostasas. n. 28.

Alia consultatio S. Hieronimi. n. 29.

S. Augustinus laudat hanc consuetudinem. n. 30.

S. Polycarpus, & S. Irenæus consulunt Romanum Pontificem. n. 31.

Ex S. Leone Papa confirmatur eadem consuetudo. n. 32.

Item ex Anastasio Papa. n. 33.

Consultatio Episcoporum Baticæ & Toletanæ Prouinciæ missa ad S. Anterum. n. 34.

Item Tarraconensium, & Patrum Concilij Ephesini. ibid.

Epistole decretales Pontificum, & quinque libri decretalium ostendunt eamdem consuetudinem. n. 35.

Et ibi testimonium S. Cyrilli.

Iudicium Melchioris Cani de hac Ecclesiæ consuetudine. n. 36.

Consultatio octoginta quinque Episcoporum Gallia super Iansenismo. n. 37.

Non est credibile, Episcopos recentiores ab hac doctrina recessisse. n. 38.

Firma Fidelium persuasio, quod dum sequuntur Romanam Cathedram, procedunt sine periculo errandi. n. 39.

26. **H**æc omnia efficacissime confirmantur ex vetusta, & assidue consuetudine, ab initio nascentis Ecclesiæ, consulendi Romanum Pontificem in quibuscumque dubijs, & controversijs, quæ oriebantur circa Fidem, & mores, & exempla Sanctorum Patrum in eiusmodi dubijs consulentium Romanum Pontificem, manifeste declarant, quam alte in mentibus omnium Fidelium erat repositum, se per securam viam gradi, dum ex Consilio Romani Pontificis incederent: quod nequaquam facerent, nisi esset firma omnium Fidelium persuasio, in his Romanum Pontificem errare non posse propter promissam à Christo specialem assistentiam Spiritus Sancti.

27. Ideo Patres Concilij Carthaginensis, vt supra retuli, in ijs, quæ constituerant, aut in quibus consulendis conveniebant, consulebant Innocentium I. Ita Patres Nicænæ Synodi scribunt ad Sylvestrum Papam: *Quid quid constituimus, precamur, vt vestri oris consortio confirmetur*, & Patres

Concilij Chalcedonensis ad Leonem Papam: *Omnem vobis gestorum vim insinuauimus ad eorum, quæ à nobis gesta sunt, firmitatem, & consonantiam.*

28. Ideo etiam Sanctus Hieronymus in epist. ad Damasum, dum in Ecclesia significatum huius nominis Hypostasis, non erat satis notum, quin potius super illo magnæ erant excitatæ controversiæ, imo & ipse Hieronymus existimabat idem esse Hypostasis, atque *vis*, sive substantia. Sic enim ait: *Tota secularium litterarum schola nihil aliud hypostasim, nisi visiam no-uit.* Et mox: *Sufficiat nobis dicere vnâ substantiam, tres personas subsistentes, perfectas, æquales, coeternas. Taceantur tres hypostases, si placet; & vna teneatur.* Et cum huic opinioni tenaciter ad hæretet Doctor maximus, sic scribit Romano Pontifici: *Decernite, si placet obsecro; non timebo tres hypostases dicere, si iubetis.* Et in fine epistolæ ait: *Quam ob rem obtestor Beatitudinem tuam per Crucifixum mundi salutem, per hominon Trinitatem, vt mihi epistolis tuis sive tacendarum, sive dicendarum hypostaseon detur auctoritas.* Sed quare non timebat Hieronymus, cum res esset dubia pro tunc? Vtique non timebat, quia sciebat, quod Pontifex decernendo, sua auctoritate dat illi omnimodam securitatem, qualem dat assidue Spiritus Sancti assistentis protectio. Ideo in epist. 2, ad Damasum, quæ incipit, *importuna*, & in qua postulat à Pontifice decisionem de ea materia, scilicet de significatione huius vocis *Hypostasis*, ait: *Ego interim clamito: si quis Cathedra Petri iungitur, meus est.*

29. Similiter dubitans Hieronymus, quibus Episcopis communicare deberet, timens, ne hæreticis adhereret pro Catholicis in præfata epist. ad Damasum, cum consulit de hac re, & ait: *Obtestor Beatitudinem tuam per Cru-*

Crucem Domini, vt qui Apostolos honore sequeris, sequaris & merito. Vt mihi litteris tuis, apud quem in Syria debeam communicare significes. Quare eam viam assumit Hieronymus in dubijs, nisi quia hac via Romani Præfulis errari non potest?

S. Aug. 30. S. Augustinus lib. 1. contra Iulianum cap. 4. laudat hanc consuetudinem veterum Patrum etiam in Concilijs Congregatorum, illis verbis: *Quid enim potuit vir ille Sanctus (Innocentius I.) Africanis respondere Concilijs, nisi quod antiquitus Apostolica Sedes, & Romana cum cæteris tenet perseueranter Ecclesia.*

31. S. Polycarpus (vt refert S. Hieronymus lib. de Script. Eccles.) Romanum petijt ad Anicerum Pontificem propter quasdam super die Pasche questiones. S. Irenæus (vt refert S. Hieronymus ibid.) Presbyter Ecclesiæ Lugdunensis legatus missus est ad Eleutherium Pontificem maximum ob quasdam Ecclesiæ questiones.

S. Leo. 32. S. Leo Papa epist. 89. ad Episcopos Viennensis Proinciæ declarans Christi institutionem de Suprema potestate Petri, & successorum eius, illam probat ex consuetudine consulendi eam Romanam Sedem.

Anastaf. 33. Anastasius Papa scribens Episcopis Germaniæ, & Burgundiæ, satis clare significat hanc vniuersalem consuetudinem consulendi in omnibus questionibus, & dubijs Romanam Cathedram. Ait enim: *Exigit dilectio vestra, ex auctoritate Sedis Apostolicæ vestris respondere consultis.*

S. Anst. 34. S. Anterum Papani consuluerunt Episcopi Bæticæ, & Toletanæ Prouinciæ, an ex iusta causa posset transferri Episcopus de vna Sede in aliam, existimantes, se errare non posse in hac translatione, si fieret iudicio Romanæ Sedis; vt constat ex epistola eiusdem Anteri. Et ita Episcopi Tarraconensis Prouinciæ consu-

lentes Hilarum Papam (ante epistolam 2. Hilari) sic loquuntur: *Ad Fidem recurrimus Apostolico ore laudatam, inde responsa querentes, vnde nihil errore, nihil præsumptione, sed Pontificali totum deliberatione præcipitur.*

Quorum Episcoporum consultatio erat in materia mortu, nempe circa electionem Episcopi factam contra constitutionem concilij Nicæni; quomodo in eo casu, & in posterum se gerere deberet. Et prope finem epistolæ sic inquit: *Quæsumus Sedem vestram, vt quid super hac parte observare velitis, Apostolicis affatibus instruemur, quatenus, fraternitate collecta, prolatis in medium venerandæ Synodi constitutis, contra rebellionis spiritum, vestra auctoritate submixi, quid oporteat & de Ordinate & de Ordinato fieri, intelligere (Deo iuvante) possimus.* Quod eodem modo fere omnes Episcopi consulentes Romanam Sedem, profitentur, se in agendis, & credendis à Romano Pontifice doceri debere.

Imo & ipsi Patres Concilij Ephesini in epistola ad Cælestinum I. inquit: *Quia verò necessitas exigebat, vt omnia, quæ in hac sacra Synodo acciderunt, Sanctitati tuæ declararentur, non potuimus hisce nostris litteris ad Sanctitatem tuam non perscribere.* Vbi notanda sunt ea verba *Necessitas exigebat, & Non potuimus non perscribere*, quæ denotant etiam Patribus in Concilio congregatis necessariam esse consultationem Romanæ Cathedræ.

35. Sed quid moror Lectorem meum, aut quare onerabo eum exemplis Sactorum Episcoporum veterum; ex quibus si omnia referre vellem, quam plurimæ paginæ implendæ essent. Legantur epistolæ decretales, quæ inveniuntur tribus tomis collectæ operâ Antonij Caraffæ S. R. E. Cardinalis: ex quibus manifeste cognoscitur perpetua (continuata sæculorum

lorum serie vsque ad proxima tempora) Ecclesiæ praxis & consuetudo consulendi in omnibus dubijs & controversijs Romanum Pontificem, tam in materia Fidei, quam in materia morum. Imo etiam maxima pars iuris Canonici, quod continetur in quinque libris decretalium, componitur ex responsis ad consultationes Prælatorum, aut Ecclesiarum. Nam in exordio *Rex pacificus* asserit Pontifex in eos quinque libros redigere se *diuersas constitutiones, & decretales epistolas Prædecessorum*. Vbi glossa verb. *Constitutiones*. sic ait: *Constitutio est, quam facit Princeps motu proprio; decretalis epistola est, quando respondet ad consultationem*. Et de hac consuetudine Ecclesiæ consulendi Romanum Pontificem testatur S. Cyrillus Alexandrinus in epistola ad Cælestinum I. quæ habetur tom. I. epist. decretal. his verbis. *Quoniam vero Deus hisce in rebus prudentiam à nobis exigat; longaque Ecclesiarum CONSUETVDO suadet, ut istiusmodi Sanctitati tua communicentur, &c.*

36. Audiendus est in hoc articulo Mag. Melchior Canus lib. 6. de locis cap. 7. agens de hoc recursum ad Romanam Sedem in Ecclesia Dei semper observato. *Ad Romanam porro Sedem Episcopos Ecclesiarum in causis quibusque gravissimus provocasse, ab illius ore fideles Fidei semper oracula petijisse, illius iudicium Catholicos omnes in religionis controversiis expectasse, illius denique, & vim, & auctoritatem sacra omnia efflagitasse concilia, adeo certum & manifestum est, ut sim ego ineptus si velim ostendere. Quibus ex rebus, quoniam negari non possunt, constat & efficitur, quod quarimus argumentum, quo ex multis magnisque haud facile quis dixerit aliud, aut evidentius, aut certius. Si enim legum Christi interpret nullus sanior est, quam perpetuus Ecclesia vsus, Ecclesiâ verò*

in Fidei, religionisque questione, ac cæteris gravissimis controversijs non ad Antiochenum, Alexandrinum, Constantinopolitanum, Mediolanensem, Parisiensem, Coloniensem, Toletanum, aut Bracharensem Episcopos, sed ad Romanum omni semper ætate recurrit: quis dubitet, hunc esse, quem ut successorem Petri, ita quoque doctrinæ Apostolicæ Magistrum, questionumque de Fide iudicem habemus?

37. Quæ, quidem consuetudo consulendi, Romanam Cathedralam in dubijs circa Fidem & mores semper extitit in Ecclesia, & persistit vsque ad nostra tempora. Refert Caramuel in Theol. fundam. fundamento 4. num. 250. statim atque exorta est hæresis Ianseniana (quæ est circa Fidem & mores) cæcoginta quinque Episcopos Galliæ confugisse, consultationis gratia, ad Innocentiû X. Refertque Caramuel duas periodos epistolæ, quam præfati Episcopi miserunt Innocentio, quæ reperitur apud P. Stephanum de Champs in initio operis de Hæresi Ianseniana editi Parisijs an. 1654. Prima periodus hæc est: *Preceamur, sanctitas tua, quid in hac re sentiendum sit, clare distincteque definiat. Obtestamur ergo, ut has præsertim propositiones, de quibus disceptatio periculosa, ac contentio ardentior est, Sanctitas tua expendat, ac perspicuam, & certam de vnaquaque sententiam ferat. Vbi notanda sunt ea verba Perspicuam, & certam. Ideo enim confutitur Romanus Pontifex, quia eius est perspicuam & certam sententiam ferre circa Fidem, & mores. Altera periodus eiusdem epistolæ est. *Experta est nuper Beatitudo tua, quantum Apostolicæ Sedis in Gemini Ecclesiæ capitis eri ore profigando valuerit auctoritas. Continuo sedata est tempestas, atque ad Christi vocem & imperium venti & mare obediunt. Quam obrem flagitamus, Beatissime Pater, ut clara firma**

Ep. Gall.

que

ARTICULVS IV

Pontificem Romanum errare non posse in materia

Sanctitatis Ecclesie repugnat approbare turpia, et reprobare honesta

Si Pontifex approbaret turpia, et reprobareret honesta, non esset Sanctitas Ecclesie

Securitas Ecclesie non errandi in materia morum nititur in securitate sui capitis

Sanctitas doctrina est argumentum evidens veritatis Fidei, et quid inde pro conclusionibus

Si Pontifex approbaret turpia, et reprobareret honesta, doceret propositionem oppositam conclusioni Theologicae

Quomodo Pontifex non possit docere propositionem erroneam

Idem demonstratur ex eo, quod Pontifex errare non possit in procedendis

Altera demonstratio ex eo, quod veritas rerum vitio institutori Republice non ministraret omnia media necessaria ad eius conservationem

Ultima demonstratio ex variis textibus Sacre Scripturae, et de qua

Prefata conclusio certa est etiam extra definitionem articuli Fidei

Pontifex non solum non potest errare in procedendo turpia, aut prohibendo

Quomodo Pontifex non possit docere propositionem erroneam

Idem demonstratur ex eo, quod Pontifex errare non possit in procedendis

Altera demonstratio ex eo, quod veritas rerum vitio institutori Republice non ministraret omnia media necessaria ad eius conservationem

Ultima demonstratio ex variis textibus Sacre Scripturae, et de qua

Prefata conclusio certa est etiam extra definitionem articuli Fidei

Pontifex non solum non potest errare in procedendo turpia, aut prohibendo

Quod de propalatione ista in prelatu...
fentes...
sanctus...
subiectis...
omnes...
probac...

Quare, si dem non habeo...
Quomundam relationibus...
in...
quod dicitur...
danti Episcopi Gallie...
dogma...
firmam...
Epis...
curissima...
ta quinque...
conter, semper...
confusidit...

consultandi Romani...
Pontificem in omnibus...
questionibus...
fidem...
mores...
dubio...
dinem...
ad Fidelem...
Romana...
tor, ut...
strandi...
strapp...

omnes in his Romanam...
Car...
theologiam...
Sancti...
tiam...
consuetudinem...
conclusionem...

Constitutum...
Sanc...

Constitutum...
Sanc...

Constitutum...
Sanc...

Constitutum...
Sanc...

Constitutum...
Sanc...

Constitutum...
Sanc...

Constitutum...
Sanc...

Constitutum...
Sanc...

honestâ, sed neque approbando, aut reprobando. n. 59.
Neque solum in materia iuris naturalis, aut diuini, sed etiam in materia iuris humani. n. 60.

40. **I**N eâ Disp. 9. cap. 6. art. 2. sic discurrebam. [Demonstratur primo, instaurando rationem factam supra, quam in fine verborum P. Suarj ibi produximus. Oportet autem primam minorem, quæ erat Suarj, à ratione ostendere. Itaque repugnat Sanctitati Ecclesiæ approbare honesta: ut enim loquitur Card. Bellarminus verbis relatis supra. *Sancta dicitur potissimum ob Sanctam professionem; quia nimirum professionem, & legem Sanctam profitetur, quæ nihil docet falsum, nihil precipit malum.*

41. Quare sic instauratur demonstratio. Si Ecclesia approbaret turpia, vel reprobaret honesta, lex & professio morum Ecclesiæ non esset Sancta. Patet. Illa enim professio morum non est Sancta, quæ profitetur mores turpes, & damnat honestos; cum Sanctitas eius professionis consistat in eo, quod ita mores Sanctos profiteatur, ut nullum turpem admittat, nullum honestum damnet.

42. Deinde si Romanus Pontifex approbaret turpia, & reprobaret honesta, Ecclesia eodem modo admitteret, & respueret. Tum quia Ecclesia audit, & recipit doctrinam morum à Magistro suo, qui eo firmissimo securitatis fundamento subnititur, quod *porta inferi non prævalerunt adversus eam.*

43. Tum quia non est maior securitas non errandi in materia morum in reliquo Ecclesiæ corpore, quàm in suo capite, sed potius è converso: etenim ne erraret Ecclesia, promissio facta est Magistro, & capiti. Vnde hæc securitas non errandi prius residet in Magistro, & ex illius securitate resul-

tat securitas in Ecclesiam. Ideoque Math. 16. dicitur: *Super hanc Petram* Math. 16

adificabo Ecclesiam meam: id est, firmitas Ecclesiæ in ipsa firmitate Petro innitetur. Et ideo optime dixit Canus

lib. 6. de locis, cap. 3. §. Præterea. In Petro, & successoribus primum firmam, Canus.

certamque doctrinam asseremus; mox vero in Ecclesia Romana, cuius Petrus cum successoribus & caput, & fundamentum est. Quod satis dilucide expressit

Origenes in hunc locum Math. 16. in hæc verba: Manifestum est, & si non Origin.

exprimatur, quod nec adversus Petrum, nec adversus Ecclesiam porta prævalere poterunt inferorum, nam si prævalerent adversus Petram, in qua Ecclesia fundata erat, contra Ecclesiam etiam prævalerent. Si ergo Pontifex appro-

baret turpia, vel reprobaret honesta, fierit quod vacillante capite, vacillaret Ecclesia, cuius firmitas à firmitate capiti omnino pendet; consequenterque exponeret Ecclesiam periculo errandi in eadem materia, atque adeo exponeret periculo non habendi professionem, & doctrinam sanctam. Non ergo esset certissime, & securissime Sancta.

44. Ex his resultat hic syllogismus. [Si Pontifex docens Ecclesiam, erraret in materia morum, Ecclesia non esset Sancta; sed repugnat Ecclesiam non esse sanctam: ergo repugnat Pontificem, dum docet Ecclesiam, errare in materia morum.] Qui syllogismus demonstrativus est. Maior enim patet evidenter ex dictis. Minor est de Fide, ut pote expressa in symbolo Fidei. Et consequentia obligat, quia in propositione conditionali, à negatione partis, illatæ ad negationem prioris partis, est evidens Dialecticorum consequentia, quia valet à negatione consequentis ad negationem antecedentis.

45. Confirmatur. Sanctitas Doctrinæ est argumentum evidens veri-

ta-

ntis Fidei Ecclesiæ Romanæ; quo argumento ad hunc scopum vtuntur Sancti Patres, & Doctores scholastici. Doctrina autem eius Sancta non esset, si doceret Ecclesiæ turpia, vel damnaret honesta; non enim esset Doctrina Sancta, quæ aliquid non Sanctum admitteret: ergo si doceret turpia, vel damnaret honesta, cessaret prædictum argumentum veritatis Fidei Ecclesiæ Romanæ. Quæ confirmatio ex dictis robur accipit.]

36. Deinde in eodem art. à num. 68. sic arguam. [Demonstratur secundo eadem assertio ex verbis supra citatis Bellarmini, & Cani. Pontifex dum docet Ecclesiam, ex secura Spiritus Sancti assistentia habet, quod non possit docere propositionem erroneam: sed si approbaret turpia, vel damnaret honesta, doceret propositionem erroneam: ergo Pontifex dum docet Ecclesiam, non potest approbare turpia, vel damnare honesta.]

47. Consequentia est inevitabilis ex legitima arguendi forma à dialecticis inducta in propositione conditionali. Minor etiam patet: illa enim est propositio erronea, quæ opponitur conclusioni Theologica: sed si approbaret turpia, vel damnaret honesta, opponeretur cõclusioni Theologica: ergo doceret propositionem erroneam. Minor huius syllogismi etiã patet; hæc enim est conclusio Theologica, [Nul- lus actus honestus est damnabilis: hic actus est honestus: ergo hic actus non est damnabilis.] Cuius syllogismi maior est de Fide, & minor vt certa supponitur.

48. Maior vero prioris, & præcipui syllogismi etiam est certissima, nempe quod Pontifex, dum docet Ecclesiam, non possit docere propositionem erroneam. Etenim Pontifex, dum docet Ecclesiam, non potest deficere in Fide, iuxta promissionem Christi Petro, & eius successoribus

factam Luc. 22. *Ego rogavi pro te, Petre, vt non deficiat Fides tua.* Atqui admittēs propositionem erroneam, peccat contra Fidem, & in illa nutat: cum teneatur negare vel præmissam de Fide, vel præmissam evidentem, quibus nititur conclusio Theologica. Et cum intellectus cogatur euentia, vtique determinatur ad negandam præmissam de Fide.

49. Demonstratur tertio ex verbis Castro Palao citati supra (à quo formalia verba transcripsit Diana relatus) *De Fide est, Pontificem errare non posse in pascendis ovibus* (nempe quoad pascua præcipua, & substantialia) *sed oves non solum doctrina Fidei, sed morum institutis pascuntur* (tamquam præcipuis, & substantialibus pascuis) *ergo de Fide est, in his institutis errare non posse.*

50. Maior enim est evidens ex verbis Christi ad Petrum, *Pasce oves meas:* id est, potestatem tibi trado pascendi oves meas, & media securissima, & certissima ad illas pascendas; circa quæ media ob Diuini Spiritus assistentiam errare non possis. Quæ verba, attentis etiam alijs, quæ Christus Petro dixit in Euangelio, ex communi Ecclesiæ sensu, & traditione sensum præfatum continent pro Petro, & successoribus eius, vt notavit P. Suarez cit. ea disp. 5. de Fide sect. 8. Minor vero ex eodem sensu Ecclesiæ certissima est. Conclusio autem vel tamquam de Fide, vt in ipsa exprimitur, vel saltem, ablata ea voce *de Fide*, tamquam conclusio Theologica legitime inferitur.

51. Demonstratur quarto ex verbis Melchioris Cani relati supra. Etenim institutori Reipublicæ verteretur vitio, si non ministraret omnia media necessaria ad eius conservationem, præcipue cum nullum medium lateret Sapientiam eius. Sed ad conservationem Reipublicæ Christianæ,

C

atten-

attento fine Sanctitatis, ad quem ordinatur, est medium necessarium infallibilitas Magistri communis in materia morum: ergo Christo verteretur vitio, si non dedisset hanc infallibilitatem Magistro communi in materia morum. Hæc proxima minor probatur. Nam ad conservationem Reipublicæ Christianæ, attento fine Sanctitatis, ad quem ordinatur, est medium necessarium illud, quod requiritur ad hoc, quod Respublica Christiana non sit exposita periculo errandi in materia sanctitatis, & morum: adhuc autem requiritur infallibilitas Magistri communis in prædicta Doctrina sanctitatis, & morum, ut patet ex dictis.] Huc usque scripsi loc. cit. usque ad num 73.

52. Demonstratur quinto ex Sacra Scriptura. Nam ex Sacra Scriptura constat, Christum D. reliquisse nobis in Ecclesia Regulam infallibilem discernendi bonos mores à pravis. Sed hæc Regula infallibilis est Romanus Pontifex, & non alius: ergo Romanus Pontifex infallibili auctoritate discernit bonos mores à pravis, atque adeo in illis discernendis errare non potest.

53. Hæretici negant minorem: sed evidenter convincuntur à Bellarmino supra citato. Aliqui veteres Catholici dixerunt, eam Regulam esse Concilium generale, non Papam. Sde Bellarminus lib. 4. de Roman. Pontif. cap. 2. ait, eam opinionem *videri omnino erroneam, & hæresi proximam.*

Bellarmin. Maior probatur primo ex Evangelio Ioannis cap. 14. *Ego rogabo Patrem, & alium paraclitum dabit vobis, ut maneat vobiscum in æternum Spiritum veritatis.* In quibus verbis promittit Christus Ecclesiæ donum perpetuo mansurum, *ut maneat vobiscum in æternum;* & hoc donum esse *Spiritum veritatis,* ex quo Ecclesia possit dignoscere omnem veritatem, quæ ad credendum mysteria Fidei, & ad recte viuendum pertinet: ergo posuit in

Ecclesia hanc regulam infallibilem

54. Probatur secundo ex cap. 16. *Cum autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem.* Quæ verba evidenter significant, providisse Christum D. modum, quo infallibiliter possent cognoscere idem omnes omnem veritatem, quæ pertinet ad finem à Christo intentum, scilicet ad consequendam æternam salutem.

55. Probatur tertio ex eist. 1. ad Timotheum cap. 3. ubi ait Apostolus: *Ecclesia Dei vivi columna, & firmitermentum veritatis.* Quæ verba quomodo verificari possent, nisi in Ecclesia esset firma, & certissima Regula veritatum, non solum quæ sunt articuli Fidei, sed etiam quæ spectant ad recte viuendum? Probatur quarto illis verbis Christi D. *Pasce oves meas,* ut proposita sunt supra in argumento tertio.

56. In eodem loco à num. 74. hæc superaddidi. [Ad hoc, & ad cætera argumenta respondebit fortasse aliquis, hanc infallibilem assistentiam Spiritus Sancti, solum esse promissam, dum Pontifex intendit definire articulos Fidei, & non aliter.

57. Contra tamen est, quia id, quod assumitur, est manifeste falsum. Nam etiam si Pontifex non intendat definire articulos Fidei, sed solum docere Ecclesiam cum prævia matura deliberatione, certissimum est, quod non potest docere hæresim, vel errorem, ut & ipsi relati Doctores testantur. Alioqui frustraretur promissio Christi, Luc. 22. *Ego rogavi pro te, Petre, ut non deficiat fides tua.* Tum quia non esset minus periculum errandi in Ecclesia, si quando Pontifex illam docet in materia morum, erraret, quam esset, si erraret intendens definire articulum Fidei. Tum etiam, quia est contra Sanctitatem Ecclesiæ doceri doctrinam oppositam veræ Sanctitati, ut patet ex dem-

mon-

monstratione prima. Tum præterea, quia, vt constat ex demonstratione secunda, Pontifex in eo casu loquens è Cathedra, admittens quæ Doctrinam erroneam, exponeret Ecclesiam periculo errandi in Fide: nam doctrina erronea, quæ militat contra conclusionem Theologicam, cogit ad negandam præmissam de Fide; cum vna præmissarum neganda sit (ab eo qui negat conclusionem) & præmissa evidens extorqueat assensum ab intellectu.

58. Tum denique, quia Ecclesia non solum audit Magistrum suum definientem articulos Fidei, sed etiam tradentem præcepta morum: quem cum sic præcipientem audit, vtique audit tamquam Pontificem, & Caput Ecclesiæ. Si ergo tradens præcepta morum, erraret, approbando (iudicio tacito, vel expresso) turpia, vel reprobando ea, que in sensu composito essent honesta, Ecclesia audiens Præceptorem suum exponeretur periculo errandi, quia firmitas Ecclesiæ stat in sui capitis firmitate, iuxta dicta supra.

59. Hinc inferes primo, cum prædictæ demonstrationes, & sensus communis Theologorum convincat, certum infallibiter esse, non posse errare Pontificem in materia morum, præcipiendo turpia, aut prohibendo actus virtutum, quia ea esset quædam tacita approbatio vitij, & reprobatio virtutis; eas multo fortius probare, non posse errare Pontificem expresso iudicio reprobando honesta, & approbando turpia. Etenim magis errat, qui expresse dicit errorem, quam qui dicit illud, vnde per discursum infertur error.

60. Inferes secundo, non solum errare non posse Pontificem Summum in materia iuris naturalis, aut divini positivi, approbando aliquid iuri divino, aut naturali contrarium; sed etiam eadem certitudine tenendum est, illum errare non posse in materia

morum, approbando aliquid, quod iure canonico, aut civili est moraliter malum, aut è conuerso. Ita cum declarat, talem actionem esse in se sacrilegam, vel simoniacam ex præsuppositis præceptis canonicis, vel violationem ieiunij esse culpam lethalem, aut similia, errare non potest: Sed ad hæc omnia habet infallibilem Sancti Spiritus assistentiam, ne erret.

61. Patet hæc illatio ex dictis. Tum quia Ecclesia non haberet professionem sanctam, si approbaret sacrilegium, quamvis iure humano inductum: tum propter argumenta in hoc articulo instructa. Possent quidem relaxare ius illud canonicum, vi cuius actio violatrix illius iuris redditur sacrilega; & sic relaxato iure, iam non esset sacrilega. At retento eo iure non potest approbare tamquam bonam, & honestam violationem illius: sic enim approbaret formalem inobedientiam respectu præcepti graviter obstringentis conscientiam; & saltem mediate opponeretur quarto Decalogi præcepto.] Hæc ibi scripta sunt vsque ad num. 79.

* *
*

CAPVT II.

An Romanus Pontifex loquens ex Cathedra possit errare in materia probabili circa mores?

ARTICVLVS I.

*Quid censeant aliqui in hac quaestione; & quomodo in aequivo-
cavo laborent?*

SYMMARIVM.

Opinio Caramuelis. n. 62.

Eius fundamentum. n. 63.

Alij Authores eiusdem opinionis. n. 64.

Titulus ipse, quem ponit Caramuel, quam sophisticam equivocationem patiatur? n. 66.

Solvitur Sophisma tituli distinctione sensus compositi, & diuisi. n. 67. & seqq.

Quomodo formandus sit titulus ad vitandam equivocationem? n. 70.

Propositio probabilis potest amittere suam probabilitatem. n. 71.

Etiā intrinsecam. n. 72.

Solvitur fundamentum Caramuelis. n. 73.

Et eius confirmatio. n. 74.

62. **S**ufficiebant dicta cap. præced. vt intelligeretur, ita esse vniuersaliter verum, Romanam Cathedram esse Regulam infallibilem in materia morum, vt extenderetur etiam ad opiniones, quæ aliquo tempore fuerunt, aut reputatæ sunt probabiles; nisi Caramuel illud paradoxum pronunciaffet, scilicet: *Non dari in mundo visibili auctoritatē damnandi opiniones probabiles.* Et hinc colligit, opiniones probabiles damnatas sive

ab Inquisitione, sive à Romano Pontifice, licet damnatæ mancant, quo ad forum externum; quo ad internum tamen manere indemnes, & probabiles.

63. Cuius præcipuum fundamentum est. Quia nulla auctoritas facere potest, quod bonū sit malum, & quod innocens sit reus, & quod lux sint tenebræ: propositio autem probabilis bona est, innocens est, & instar lucis inter tenebras humanæ mentis: ergo nulla auctoritas facere potest, quod opinio probabilis sit improbabilis, aut damnabilis.

Confirmatur. Si innocens damnatur vt reus, licet in foro externo maneat noxius, in foro tamen interno innocens permanet: ergo similiter si opinio probabilis damnatur vt improbabilis, in foro externo reputabitur improbabilis, in interno tamen suam probabilitatem retinebit.

64. Caramueli consentit ex parte Ioannes Martinez de Prado tom. 2. cap. 33. in Appendic. contra Caram. quæst. 2. §. 3. num. 32. afferens, nulla humana auctoritate fieri posse, quod opinio intrinsece probabilis fiat improbabilis; bene tamen si sit ab extrinseco dumtaxat probabilis. Eandem Caramuelis sententiā vt probabilem admittit Leander à Murcia lib. 2. disquisit. moral. disp. 4. resol. 2. §. num. 17.

65. Falsitatem huius opinionationis multis demonstrationibus ostendi in 1. part. Cris. Theol. disp. 9. per totam. In cuius cap. 2. proposui sententiā Caramuelis cum omnibus suis consequentijs, collatis inter se varijs locis operum eius; & ibi etiam retuli sententiā aliorum duorum, afferens eorum verba formalia. Et cap. 3. eorum fundamenta retuli.

66. Et cap. 1. evidenter ostendi ipsum titulum scilicet [*An detur in mundo visibili auctoritas damnandi opiniones probabiles?*] sophisticam aequi-

Prado.